

12

EMLÉKE

az 1849-dik Mártius 15-kén

a' szarvasi

**honvédelmi egyletben tartott
nemzeti ünnepélynek.**

Beműködés

Dňa 15-ho Marciusa Roka 1849-ho

položeni

od Sarvašteg

wlastensko-obrannej Společnosti.

Szarvason,

Réthy Lipót nyomdájában.

1849.

ESTABLISHED

at 1840 the Minutes 1840

at 1840

nonvolumi egyptien l'art

nonvolumi egyptien l'art

ESTABLISHED

at 1840 the Minutes 1840

at 1840

ESTABLISHED

ESTABLISHED

ESTABLISHED

1840

A' szarvasi honvédelmi egyesület története.

„Kossúth hírlap“ 70-dik számában 1848-dik év September 20-kán Kossúth Lajos Honunk nemtője által fel valának híva minden hűkeblű honfiak, állannának össze „Honvédelmi egyesületekbe“, minthogy a' Nemzet csak egyesülés és együtttartás által mentheti meg önállóságát és megmaradását.

Szarvason még az nap megindított az aláírási ív, mellyen e' felhívás a' közönség tudomásra jutott, 's a' tagok száma nőttön nőtt. Megalakulván, választott első és második elnököt és kilencz előadót, az elnökök kötelessége lévén arról gondoskodni, hogy vásárnap délutáni órákban történjenek felolvasások a' lapokból és magyarázatok, s olly értekezések, mellyek által a' nép a' hon ügyeiről és állapotjáról hiteles tudósítást és kellő felvilágosítást nyerjen, és a' Hon ügye iránt fellelkessedjék; az előadók pedig eme teendőket 's felolvasandókat magok közt felosszák.

A' közbizalom első elnökségre emelte Jancsovies Istvánt, másodelnökségre Delhy Jánost; előadókká pedig Placsó István, Brutkovszky György, Leszich Dániel, Kollár János, Chovan Soma, Sípos Gábor, Balthazar István, Molitorisz Ádolf, és Melis Györgyöt.

A' nép nagyban vön részt az értekezésekben és tettelesen lelkesült. Nem kelle a' népnek csak a' tényeket adni elő meztelenül, és a' következtetéseket ő maga húzta magának.

A' részvét később olly nagy lett, hogy a' gyülekezési teremben nem vala hely a' hallgatók számára: mire nézve a' felolvasások két iskolában tartattak.

A' szarvasi Casinó szives lévén átengedni újságlapjait használatra az egyesületnek, egyedül a „Prjatel ludu“ című czélszerű lap hordatott elébb 4 aztán 8 példányban, de melly a' Pesti catastropha által megszünt egy ideig járni, mi sajnós.

Hogy pedig az illy újságlapokat is jártathassa az Egylet, elhatározá, hogy minden egyes tag fizessen egy évre 10 kr. az az tíz pengő krajczárt a' közpénztárba, mellynek kezelése az elnökre bízott.

Közeledvén Mártius 15-ke Nemzeti átalakulásunk évfordulati napja, helyén látta az elnök e' napot melly a' szabadság napja szinte megülni, és czélszerű felolvasások által megemlékezni.

Es ama nap csakugyan megis ünnepeltetett az egylet által, e' következő módon:

Az elnök megnyitván rövid beszéddel az ünnepélyt, kijelentette, mikép ha valamelly testületnek, bizomnyára ennek illik, hogy eme nevezetes napot megtartsa, miután épen egyletünk a' serdülő szabadságnak kifolyása és gyermeke. Ezután felszólítá az egylet egyik tagját Ballaghy (Bloch) tanár urat, kiis e' következőkben lelkesen nyilatkozott.

Nemzeti nagy eseményeknek emlékezete ollyan mint a tavaszi nap: a tél zsibbasztó kérégt elenyésztí s új életnek támasztja csiráit.

Ma évfordulati napja a magyar nép szabadságának. A nép, melly három század óta némán ült szabadsága sírján, ma esztendeje újra felszólalt és szava ollyan volt, mint az isten menydörgése: a gonoszok és gyávák rémültek, a lelkesek örültek a magasztos jeletnek.

Mi büszkén emlékezhethünk vissza ama napra, mi, kik mindnyájan itt a nép fiai vagyunk; mert a mit akkor a lelkesedés első fellobanásában valánk, azért azóta vérünkkel, vagyonunkkal áldoztunk.

Sokan mentünk azóta keresztül. Taval a martiusi napokban a hatalom osztatlan a népek kezében volt; akkor a zsarnokság a népfelség előtt meghunyászkodván, az örök igazságot vevé szentségtelen ajkira s azt mondá: legyen meg az isten akaratja a földön; legyen meg a népnek a mi a népé és a császárnak a mi a császáré. És a nép hive a csábító szónak, mert hit a jámbornak tulajdona. A nép kijelentette akaratját, a király esküvel fogadta teljesítését és mi bízunk. — Siralmas sorsa a nemzeteknek: minden nap hinni, minden nap megcsalatni s még is minden nap újra hinni! Még az eskü le nem hangzott ajkiról a királynak, már az ármány elkezdte művét és mind a mi ocsmány bűn, mind a mi undok véték volt e hazában, vérszolgálatjába lépett a zsarnokságnak, hogy a szabadság fiait kiirtsák.

Mi történt azóta nem kell itt hosszasan elmondanom; véres betűkkel vésték az események azt mindnyájunknak szívünkbe.

A zsarnokság kiszámított terv szerint fogott a nép eltiprás pokoli művéhez. Tudta hogy a népek ereje az összetartásban rejlik és összeveszté a népek ezreit egymás ellen. A rácnak azt mondá: meg vannak sértve jogaid, a magyar szabadság megsemmisítette szabadalmidat, állj bosszút a magyaron s a szerb és rác ajkú népek felkeltek. A horvátnak azt mondá: ha a magyar önálló, mért nem lehetnél önálló nemzet te is? kelj föl, nyomjuk el egyesült erővel a magyart és te leszel koronámnak gyémántja. S a horvátoknak vad csoportjai ránk törtek és a népek vére folyt. — Hazánk keleti részén és Erdélyben az oláh holygattatott föl és

és míg a felizgatott vad nép szívdermesztő kegyetlenséggel dúlt, addig a Szászok alattomos csalfasággal árulták el a hazát. Még a felső tót ajku vidékek sem hagytak mérgezetlenül s a hegyek szelíd lakosai testvérvérben mártották kezeiket.

S midőn ellenünk így minden elemet felzúdította a zsarnok hatalom, akkor nekünk azt mondá: védjétek magatokat, a mint tudtok; mert fiaitok, kik országvédökül neveltettek, most birtokim védelmére szükségesekek, érdekimért küzdenek.

A nemzet minden felőlről fenyegettetve és saját királya által elárulva hozzáfogott a hazamentés nagy művéhez. Úgy látszott, mintha az ősök nagy lelke még egyszer szált volna alá e földre, s a nemzet törvényhozói hallatlan lelkesedéssel elhatározták a nagy ember és vagyon áldozatot.

Akkor a zsarnokság terveit megérve látván, elveté álarczát s azt mondá: nem szentesítem a hazátok megmentésére hozott törvényt.

Van-e az emberek történetében illy undok árulásnak még egy egyetlen példája? — Lelkünk eltéved a sok ármányok és hitszegések tömkelegében és nem talál kimenetre csak a vérengzés mezején, hol nyílt harcban ember ember ellen tör, és testvér testvér ellen emel gyilkos kezét. — Most széles e hazában szél-tiben dül az irtó fegyver, s a korán sírba hulló ifjuság ezriben a jövő reményét öldöklí a zsarnok.

Polgártársim! Minél jobban irtózunk a harc ez iszonyitól, annál erősebben kell hogy a jelen küzdelemben megálljunk. Mert, mondom nektek, az emberiség utolsó véres harcát vívja e földön.

Az ember nem született öldöklésre és gyilkos harc nem az ő természete. Csak a zsarnok önkény tanította az embert gyilkosságra és ada fegyvert kezébe embertársa ellen.

Mi is tartotta eddig a zsarnokság hatalmát? —
A vér szolgák és zsoldosok seregei.

A népnek szóla: védenem kell tűzhelyeiteket a szomszéd zsarnok ellen; adjátok fiaitokat szolgálattomba.

Szolgáinak pedig azt mondá: Legyetek hatalmam védbástyái a nép ellen, és a nép verejtékének gyümölcse munka nélkül tietek lesz.

A nép oda adá fiait a zsarnok szolgálatába, s ime, kik még az imént emberek voltak, akaratlan gépekké váltak az önkény kezében, s a nép el volt árulva.

Év ezredeig élvezte az önkény ez árulás gyümölcseit. — Végre az isten megkönyörült a népek millióin és kinyilván szemeik, rá ismertek igazi barátaik és igazi ellenségeikre, és szólának a népek egymáshoz: „mi testvérek vagyunk, mért öldösnök, irtanók mi egymást? fordítsuk fegyvereinket közös ellenségünk, a zsarnokság ellen!”

A népeknek illy érzelmei közt kezdődött honunkban a népirtó háború, mellyben már már annyi vér folyt s mellynek még is alig ha többet láttunk előjátékánál.

Mit hoz e háborúban reánk a jövő? azt előre nem mondhatni; de hogy általában jövője csak a nép szabadság ügyének lehet, az bizonyos.

S mi lesz a nép szabadság eredménye az emberiségre nézve? Az, hogy a zsoldos vérszolgaság el fog a föld színéről töröltetni.

Polgártársim! Nem mind üres ábránd az, mit az emberek rövidlátósága annak bélyegez. Eljő az idő és nem távol már a nap, hol a népek örök békéje a földön valósággá lesz, és nem lesz többé harc a nemzetek között és megszűnend az emberölés királyok nevében, a mint megszűntek az emberáldozatok a vallásért isten nevében.

Nézzétek a szabad Helvétíát! Századok óta maga elszigetelten áll a zsarnokság nyomta európai népek közepette, mint szálla a zsarnok hatalmak szemében, kitéve a legdühöseb megtámadásoknak. És Helvétíának nincsen állandó zsoldos serege. Miért? Mert a szabadság érzi mindenhatóságát és nem keres a szolgaság eszközeiben menekülést.

De valjon Helvétia azért védtelen? Sehoggy sem; sőt fiai bátrabbak, fegyvergyakoroltabbak a zsarnokság zsoldosainál. De ők a fegyvert nem másnak vagyona, élete, szabadsága megtámadására használják, hanem önvédelmül, szabadságok paizsául. — Mert ki támadóképp fegyvert ragad, gyilkos; ki a fegyvert szabadsága védelmül használja, a szabadság mátyrja.

E nagy igazság az, melly taval földrengésképen európaszerite a trónokat alapjukban megrázkódtatta.

„Nem lövünk szabadságokat védő testvéreink ellen,“ szóltak a hadfiak és a zsarnokok reszkedtek és buktatva voltak.

Hogy megint ideiglen felkerekedtek, az a népeknek önfiai közt támasztott szakadásnak keserű gyümölcse.

De e szakadás is olyan volt mint a tűz lángja: a polyvát elégette, de az aranyat salakjából kiválasztotta, hogy fénye annál tisztábban meglássék.

Kik teszik hazánkban ellenünk pártját? Egy ketőt kivéve, kiket kislelküségük csak most tett honáru-lókká, a többik mind olyanok, kiket a nemzet utálata rég kivetett és kiket testvérárulás fekete vétke rég undokított. Nyomorú ügy, mellynek olly nyomorultak pártolói! — De velünk a népek ezreinek tiszta hűsége van és e hűségben megrendíthetetlen biztositéka a szabadságnak. — Egy szerencsétlen nap, egy vesztett csata a zsarnokságot megdöntheti; igen, mert kik a zsarnokság részén vannak, nyomorult önöknél becses-

bet nem ismervén, mindég azon úgy pártolói, melly győzött; nem úgy a szabadság, a halhatlan erény szü-
löttje; a csaták kétes kockája sújthatja, de meg nem törheti.

Míg a felett folytak a háborúk ez vagy amaz Ország Péteré legyen-e vagy Pálé, a fegyveren múlt minden és a szuronyok túlnyomó ereje határozott; mert a népnek végre mindegy volt Péter által nyúztatik-o vagy Pál által. — De midőn a zsarnokságnak a néptől isolált serege egy, szabadságáért vívó nemzet seregével áll szemközt; a zsarnokság perciglen győzhet, de míg a nép él és szabad lenni akar, a szabadság ügye veszve nem lehet; mert a hány ház annyi vár, a hány lélek annyi harcos, a hány házi eszköz annyi fegyver.

Polgártársim! Soká nyugodtunk, — a rabszolgaság háromszázados éjét végig aludtuk, s már fent volt a nap, mikor fölébredtünk. — Nagy, férfierőt és férfias kitartást igénylő munkára ébredtünk, mellyet bevégez-
zetlen hagynunk nem lehet, nem szabad.

Ha anyagok lenni akarnánk, a zsarnokság határozottsága kényszerít megállanunk az élethalál küzdte-
rén. Mert miután a dolgok oda jutottak, hogy Windischgrétz küldötteinknek azt mondhatá: feltétlen megadást kívánok, — a nemzeteknek nem maradt más választása, mint vagy becsületes halált a szabadságért vagy becs-
telen halál a szabadság hóhérai által.

De ha halni kell, haljunk úgy, hogy az unokák átka örök nyugalunkat ne zavarja, haljunk a haza, haljunk az emberiség szent ügyéért. Legyünk készek a legrosszabbra és lehet reményünk a jobbra, melly a hon élete, a nemzet dicsősége. Unokáink áldása eddig szálland porainkra és áldott lesz e nap emlékezete.

Preklad reči 1849 dňa 15. Marca držanej od P. Bloch Mórica.

Belkích pribehoch pangatka ge taká, ako garňi den, ktori kornatost zimi odstráni, a nowgeho žiwota zárob wiskučká.

Dňeska ge Maďarskeho ludu slobodi ročni den. Lud ktori za 300 rokov nemi na hrobe swogeg slobode sedeu, teras rok sa ozwan; a ozwaňa-sa geho bolo takuo, ako božge zahrmeňa; plani a slabúsi sa ho zlakli, ale statočni horliwci sa mu zaradowali.

Mi pišne sa rozpamätáme na ten den, mi, ktori sme wšeci sinowga ludu: lebo k čomu nás tedi horliwost zapálila, na to sme krú a magetnost už oбетowali.

Čes wela sme už ale pressli od tich čgas. Wlanj, w dňach Marcinsa nerozbelená moc bola u ludu: w ten čas tiranstwo, pred gasnostou ludu sa učupilo; wečneg prawdi slowá si wezmúc do swogich neswatich úst, to wravgac: „nady bude božga wnola na zemi; nady bude čo ge ludu ludu, čo ge cisárowo cisárowi.“

A lud weriu tim podwodnim rečom, lebo wgera ge wlasnost úprimnich. Lud pregawiw swogu žgabošt, a král gu s prisahou prigau, a mi sme uwerili.

Plačliwi les Národow: každi den werit, a každi den oklamanim biť, a predea zase len každi den werit!

Sotwa sa prisaha ozwala na ústach králowich, a podwod už započau swoge dgelo, a každi hnusni hrgech a každá offliwá wina k tiranstwu do sluzbi stúpila, abi sinou slobodi wikorečila.

Čo sa stálo od tich čgas netreba mi dlho wiprawowať, krwawima literami zapisange sa do srdeca wšeckich nás tge pripadnosti, ktorge sa stáli.

Tiranstwo s popredku wirátaním plánom pristúpilo k swogmu pekelnemu dgelu, a ubezpečená horliwost na

čas sa ustúpil musela. Tiranstvo webelo že Národom moc záležj w spolubržáňi, a preto Národ s Národom s neprगतělili. Nácom to bolo powedenuo: „twoge práwa maďar potlačuge a slobodu ti žniwočuge, pomsti sa na nom,“ a hla ráci a sebi powstáli. Horwátom to wraveli: „Ak maďar muože biť samostatnim národom, prečo bi ste nemohli biť ag wi, powstajte, a s gednocenou mocou potlačme maďara, a wi budete diamant koruni,“ a hla horwátffe bandi uderili na nás, a krú wlastenská tgefla. Nassseg wlasti na wichodneg stranie, a w Sedmohradssseg oláchou zbúřili, ktori zo strassneu ukrutnosťou plundrowali a mordowali. Alni horňozemssch pokognich slowátek newi-
nechali, pokogni wrchow obiwatelga do bratrssseg krwi ruku si žmočili.

A keď takto wssesse žiwli zbúřili, tedy nám to powgedali: bráňte sa ako wgeťe, ale pri wassich sinou, possleme do Talganssseg, abi tam gedem — za slobodu swogu takťgež bogugúci národ potlačili.

A národ predca sa len ufau, a pristúpiu k welkeg práci sebeobrani. Tak sa zdá, akobi starobilich nassich witezou duch na raz bou stúpiu medzi nás a Národ s neschlanou horliwosťou obet chlapou a magetku dat uridiu.

W ten čas tiranstwo swoge plani za dozretge miňgac, larwu dolu zložilo, a powedalo to, nepotwrdim wám wasse zákoni, kťorge ste k obraňe swogeg wiňgesli; a mi sme predca werili, a tiranstwo ďaleg plgetlo swoge úkladi. Duch náš temer zabľúdiu w labirinte zradách, až sa napokoň nassgon na krwawom poli wogni, kde člowek proti čloweku brogi, a brat proti bratowi dwiha wražedlnú ruku. A teraz po celeg wlasti žúři zbrog, a tiran tisíc nassich nádejiplnich mladikou morduge.

Spolumessťaňga mogli! čím sťasňegssí sa nám zdá biť tento staw wogni, tím wgac sa od nás wihledáwa, abi sme pewňe stáli: Lebo wrawim wám to, že ge toto

poslednja wogna na zemi: človek sa nenarodiu k morderstvu, a wogna ge nje prirodzenost ljudská.

Len tiranstwo naučilo ljudi k morderstvu, a dalo zbrog človekowi proti človeku.

S čim že zdržowau mee swogu tiran? S hufmi krowoslužebnikou a nagonniku.

Ludu wraweli to: musim was bráňit proti susednimu tiranowi, dagče mi wogáku! A tímto wraweli to, budče mogli obrancowga, a krowopetná úreda ludu, bude bez práci wassa.

Lud ta dau swogich sinkou tiranowi do službi, z ktorich on zprawiu massini k wiwedeňu swogeg sebewuoli, a na ten spuosob bou lud zrazeni a oklamani.

Ob tisíc rokou takto požíwali tirani užittí. Teras zhlgadu Boh na milioni ludu, ktorim sa oči otvorili, a poznali swogich oprawdowich prgateľou a neprgateľou, a pomgedali si wespolek: mi sme bratga, na čo bi sme sa gedendruhgeho mordowali, obrátme račeg zbrog proti tiranstwu!

Takto powstála táto swatá wogna, w ktorej už tolko krowi tčeslo a ktorej sme snáb len pri začgatkú.

Čo nám doňesge táto wogna, to sám Hospodin wege, ale že ag napokoň len sloboda ludu obráňená bude, to ge werná prawda.

A čo bude wisledok na ľudsku pokolenğa? To, že posawádnó wogsko prestáti musí.

Reňi to wissecto ssgalenost, čo ludga takim biť gmenugú. Priđe čas, že sa tá prawda wipluj, že prestani sa bratga a nárobi we gmenu králoch mordowat, ako sa už prestáli za náboženstwo we gmenu božom mordowat. Nagwětssj hrđin swogho weku Napoleon to pomgedau, že na ostatok bude gedna rodina celá Európa, a tge mŕi ktorge sa teras medzi gednou a druhou fraginou sa porúcagú, nárobi sa nebudú gedendruhgeho kazit, a hufi wogensstge prestani. Ag teras, w slobodnich obcach w

Helwetii a Ameriki ŋget wogſto, leu ŋgetſto pluſow, prečo? preto že celá moc národa ŋge w nagatich wogaſoch, ale w ſile ſlobodnich meſſtanow záleží, tak, že ak ſmge baſto ſlobodnj národ bantowať, tam ge každi meſſtan wogaſom, t. g. obrancom wlaſti.

A táto okolnoſť ſa wlaſni medzi nárobní wiwinúla, ktorá kráľowſke tróni ztrgaſla.

Bogowſnici poweĎeli, ŋebuĎeme ſtrgelať na lud, bo ſa to naſſj bratga, a tirani ſa zlaſli, trgaſli, a padali.

Že ſi hlawnu na čas zobwihli, toho pričina ſú ŋgetori zaſlepenci, a zlobiwci, ktorí raĎeg cudzich tiranow ako ſwegich bratow radi mali. Ale ag táto wogna ge, ako ohen, ktorí plewnu ſpáli, ale zlato prečiſti.

A kĎeže ſa z pomeĎzi nás terás proti nám? baſtoſto baromſjci, ktorich lud neráb wiĎeu, ale ktorí ag oni lud neráb wiĎeli.

Doſgal za to ſſla wogna, že táto fragina ěga buĎe, Palowa ěi Durowa, doſgal bodáki wec rozhoĎili, bo ludu wiſſeĎo gedno bolo, ěi ho ag na Ďaleg Palo a ěi Durowo buĎe brať. Ale terás, keĎ ge reĎ o tom, ěi ag na Ďaleg brať, a potlaĎenim biť? a ěi ſlobodnim ſa ſtát, terás ſa wec celſom ináĎe má. Tiraniſtwo muože na čas wiſtaziť, ale lud potlaĎiť naſtrze ŋge, lebo kĎe lud ěce ſi garmo z pleca Ďolu, tam ge každi Ďom gedben zámoſ, kažĎá Ďuſſa gedben bogowſniſ, každi rgad Ďomowni gedna zbrog.

Prgaťelga mogi! za wela ſme obĎoĎiwali, a už ĥore bolo ſlſko, keĎ ſme ſa zobuĎili a zobuĎili ſme ſa k welſeg práci a witrwaloſti, kterú w tom ŋeĥať nám ŋeſlobno, ag ŋeni možno.

Ak bi ſme ſa okúňali, tiran nás ſám prinúti Ďo boga iſť, a zomrget. Lebo keĎ Windiſſgrec naſſim wiſlancom to poweĎau; bezwiminkowuo pobaſgaſa lebo ſmrť! tam potom ŋget ěo wiberať, raĎeg ſa brániť, lebo ktorí ſa bráni, ten ŋemurſj eſſte padnúť, ale muože padnúť ten, proti ktorému ſa bráni; ktorí ſa ale ŋe-

bráňi, ale si samochytac sřice pod bárd podlořř, toho smrt geřt gřřtá.

At tedi máme zomrgeř, zomřime tak ako řa na statočňiho a řilneho řloweka řwedeř, bráňgac řa, ale ňge tak, ako odsřdzeni zločinci zwiřřli.

Buďme hotowimi ag ř naghorrřřgemu wiřřleďřu, ale řa ufagme i teg naglepřřřeg weci, ř. g. řiwota nárobu a geho řlávř. Tak nás potomci nařřř pořřehnáwař buďř, a pamatřka nařřa bude blahorřlawená. Et. 2.

Mart. 15-ki innepre 1849.

Delhy Jánostól.

Édes hazám szóll szorúlt szivemhez,

Innepét hogy zengje el dalom.

S öröm száll dalomban az egekhez,

De örömben nyög a' fájdalom,

Mert a magyar csak sírva örülhet,

Keservének kelyhe nem ürülhet.

Egy éve csak, hogy újjá születél,

S az igát leráztad óh magyar!

Egy éve ma, hogy szabaddá lettél,

S egy rövid év mennyi könnyt takar,

Hű lelkedet mennyi csapás érte,

S rád ezt a fondor kajánság mérte.

Ez volt sorsod három század óta,

Minek másként vége nem lehet.

Ezt a végzet talán reád róta,

Máskép a magyarnak nem mehet.

Nem jutott ő semmihez se ingyen,

Nem piritá arczát soha szégyen.

Hányszor folyt vér a magyar eréből,
Folyt idegen, czudar érdekért.
Vér foly most is hűséges szivéből,
De foly a nemzeti életért,
S meghalni egy nemzetért dicsőség,
Mellyhez nem fér a siri sötétség.

Ti szent lelkek dicsőült árnyai,
Kik a hideg sirba szálltatok;
E hazának elvérzett fiai,
Kik a szabadságért vívtatok.
Áldott légyen nevetek hazánkban,
S ragyogjatok az ég csarnokában.

Meghalunk tán mi is nem sokára,
Nemzetünknek még is élni kell.
Míg fiai készek oltalmára,
Nem dönti azt sirba semmi csel.
Víni fogunk, és babért aratunk,
Soha hazánk téged el nem hagyunk.

Élj szabadon, millyenné születél,
Kit soha ne nyomjon rabiga.
Szabadságért már sokat küzdöttél,
S küzdenek hű fijaid, míg a
Gyáva szolgát mind le nem tiporják,
S a pokol mélyébe nem sodorják.

Itt az idő, s hiszem nem sokára
Kiderül a magyar bús ege.
Eljő a jó élet valahára,
És eloszlik hazánk fellege.
Örülj, de tégy Nemzetem magadért,
Élj s halj, ha kell a szent szabadságért.

Solnocksá bitka

dňa 5. Marca 1849.

Ob Solnofu tichi wetrif wege,
A slúgečko rańge pešne hrege;
Slnko hrege, predca strassne hrmi,
Hući pole ako wgetor strmi.

Čo že ge to za strassnuo hrmeńga?
Čo že ge to za diwnuo znameńga?
Niške oblať na ěbi newidno:
Predca hrmi, to ge welmi diwno!

Ludga sem tam wo strachu behagu,
Jeden druhgeho sa dowedagu:
Čožebi to za strassliwuo bolo?
Že pořugu hrmeńga okolo.

Ěebogře sa, ěebogře prgatelga,
Trusťit ěemcom pri Solnofu delga,
Trusťit, twrdge opekance z belá
Že gim až pot bolu žteķá z čela.

Wi ěessťasni ěemci čo robite?
Načože wi proti nám brogite?
Prečo národ pokogni kazite?
A slobodu prečo záwidite?

Łepssge bi wám bolo doma sebeť,
A o wogře ańi nič ěeweseť,
Ako tu nám pod nohami stáť,
A na kusí sa bať tu poseķať.

Či nêwgeſe eſſte čò ge mađar?
Ktori ag wám taf ſlobodu žgabaſi,
Že ge prgaſel národu kaſđimu,
Ale potom, kat nêpragicimu.

Prečo ſte nám ſlobodu nêprgali?
Weđ sme mi nič ob wás nêžgabaſi,
Kreme ſwože zađrſat ſwe dčeli,
A uſ ſte nám ag to žawibeli!

Wſſaſ rozumu wám mi nadſenĝeme,
Čò ge národ to wám uſgaſeme,
Národ ktori ſlobodu zaſtáwa;
A za ňu ag ſiwot wdačne dáwa.

Ale weđ ſte to uſ preſſuſili,
Bo sme wás uſ dobre prergebili,
Nêpuogbe z wás aňi gedn domou,
Tu miſſte žhñit pod naſſou zemou.

Pri Solnočom moſte welki ſgañec,
Do ñeho ſa uſahuge ñemec,
Miſli, že tu uſ bezpečni buđe,
A hwizda ſi w teg podzemſkeg buđe.

Nazda ſa že on buđe tu panowat,
A že buđe Uħrom rozkazowat,
Ta ſa baleg pañe ſſwaĝre ñemec,
Eſſte ti žwgeš, čò ge kozi tañec!

Do ñebeli za wraſu za rána
Damganič ku Solnoku dohaňga,
Huſári a tretga zaſtáwa,
S Polgaci do ĝlgeđe ſi zaſtáwa.

Ako němci nás šfereę zbadali,
Šnědky plundre pluge napúšťali,
Delá k šřgancom dwanášt postavili,
Akobi nás šfereę odstrářili.

Ale řa len darmo pechorili,
Darmo drahi púřřni prach řazili,
Od lařnutęa egeliř něweřeli,
A len Uhrow weřmi namřželi.

Lebo ako honwědi zweřeli,
Ře už němcom úři zmeraweli,
Bobář na něř strářřně otrěili,
So řřturmou řa na delá walili.

Řebrau němcec na řart, ale znáhla,
W tuhom behu za most řa ponáhla,
Miřli, ře zas řřtařřiwe uwržně,
Řo Solnofu len ako řim zmiřžně.

Ale za řim nařři pořřęęęhali,
Popadnutiř strářřně řili, prali,
Řen draęuoni mohli řa ratowat,
Řo Solnofu řu Peřřti wandrowat.

Řebni řęeli na parowoz řabat
A řo Peřřti ako węetor cwałat,
Řeř řuřári ag řiř řařřawili,
Řeřři řimi proceř řněř řřonřili.

Bola ře tam bola peřná řwabba,
Bola ře tam uřeřřená řubba,
Řřuni boli řlawice němcowe,
A řiřři řřable řuřárowe.

Zem sa strgala, čo z koňou padali,
A s telami pole prikrivali,
Krú potokom po ulici tkeľa,
Krik ohromni ako w mukách pekla.

Pozostali koňe obrátili,
Fugazdeňim bi sa ochránili:
Ale husár a polgár za nima,
A honwédi s bodáki pred nima,

Tak ich pekne z dvoch strán zaobissli,
Ze nebolo sškári kde bi ussli.
Do Zádwi sa studeneg rúcali,
A w neg množj strassliwé stonali.

Mali strelei na wode čo strgelat,
Mali sa w čom flintičke zohrgewat,
Nagedla sa ag Zádwa zwerini,
Mali dobrú hostinu ribini.

Kreme čgapke po wode pláwali,
Witazowga na dno osadali,
Newissgou z nich aňi gedem z wodi,
Nebude ten wgar strassit nárebi!

Tak sa swadba Solnowá skončila,
Ktorá nemcom dobre zapražila,
Zo dwanást dgel demet nám nahali,
Koňe, zbrog, prach hrúzu darowali.

Do sštiristo do zageťi padli,
Ktorjch Rossúthowi obošlali,
A ti, ktorí predca sštasne ussli
Windissgreca obweseliť tassli.

Pán Windissgrec, čo že sa ti sníva?
Ako sa ti páči tá hostina?
Či sa ešte ag teras kondássi
— Ako wrawis — bogowníci nassi?

Welmi radi kondássi budeme,
Wssak wás — swiine — nagpru wipafgeme,
Wipafenich potom pokoleme,
Wáso a mast Žofii possleme.

Čo ge wasse nach zостаne wasse,
Nechceme me mi cudzge nič, len nasse,
Ak nám pokog dáte, ag mi dáme,
A ak wognu chčete, tgež nehbáme.

Ale beda ukrutníkfu tomu,
Ktori rukfu dwiha proti Bohu,
A slobodu ktori potlačuge,
Proti Bohu samgemu boguge.

Pieseň.

Gáso: „Talpra magyar.“

Bratga hore, Wlast nás zowe,
Wlast nás zowe fu pomocy,
Neb sa na nu uborili
Ráci, olási, a němci.
Trasť že sa neprgatělga swobodi,
Neb wás rukfa swobodného podrobj.

Za swobodu bogowati,
Práwo ľudstwu zastáwati

Wzdičy hotowj budeme.

Proti tiranom staneme.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruka swobodného podrobj.

Dost nás už gármo tiskalo,

Dost nasse srdce plakalo,

Čas ge, bi sme ludga bili,

Práwo lidstwo použili.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruka swobodného podrobj.

Ni ge hoden ten, že žige,

Kdo sa teráz w strachu strige,

Kdo sa bogj zbrog čititi,

A za swobodu umrjeti.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruka swobodného podrobj.

Tu kdě nám otcowga žili,

Kdě sme sa ag mi зробili,

A kdě oni spočjwagj,

Z hrobu takto k wám wolagj.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruky sinůw nassjch podrobj.

Biť wás boli millioni,

Padněte pod nassj zbrogj,

Čjm wgagez z wás wisekáme,

Čjm wetssu sláwu zjškáme.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruka swobodného podrobj.

Čstě maďar so slowanom,

Peklo ukáže tiranom,

Na meči to ufažeme

Že zbroge nosit' vládzeme.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruka swobodného podrobj.

Görgei nás wudea sláwnj,

Wjtaž swobodi už dáwni.

I Damjanič ten udatni.

Wibogugj, weněc swati.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruka swobodného podrobj.

Prečo stě nás bantowali?

Wed sme wám mi nič newzali,

Aniž od wás co žgadame,

Len si swoge zastáwáme.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruka swobodného podrobj.

Prawdu i sám Boh zastáwa,

A silu nám k tomu dáwa,

Bi sme s gegj neprgatelmi

Swobodnau zakrili zemi.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruka swobodného podrobj.

Nuže tedi! bratja hore!

Wlast' nás na obranu zowe!

Hotowj sme wššeci giti,

Zlatau swobodu brániti.

Trastě že sa neprgatělga swobodi,

Neb wás ruka swobodného podrobj.

Berekeszté ez ünnepélyt Brudkovszki György előadó ama forró felkiáltással, miszerint a' Mindenható Egyletünk nemzőjét, jelenleg az első magyart, kormányunk elnökét, szeretett Kossuthunkat az Isten éltesse, 's tartsa hosszú időig az egész hazára nélkülözhetlen drága életét.

„Kossuth Lajos éljen!”

Mire az egész egylet kitörő lelkesedéssel háromszor viszhangozá:

„Kossuth Lajos éljen, éljen, éljen!!!“

Berekesztés az ünnepélyes ünnepségekre György
 elvadás és felfelfutás, az ünnepélyes ünnepségekre
 ünnepségekre ünnepségekre ünnepségekre ünnepségekre
 ünnepségekre ünnepségekre ünnepségekre ünnepségekre
 ünnepségekre ünnepségekre ünnepségekre ünnepségekre
 ünnepségekre ünnepségekre ünnepségekre ünnepségekre

„Kossuth Lajos életrajza“

Mire az egész egyet kiadja, lelkendezésel ha-
 romszor visszatérve:

„Kossuth Lajos életrajza, életrajza“